

Dr. Davor Pavuna, fizičar

Znanjem i stvaralaštvom iz kolonijalnog stanja nacije

Hrvatska je čista zemlja i, ako takva ostane, s vremenom ćemo postaviti našu mrežu instituta i dobrih sveučilišta te povezati i našu stručnost po svijetu i ambiciozna financiranja po pozitivnim kriterijima međunarodne zajednice. Ali, najprije moramo promijeniti mentalitet i stav barem naših akademskih građana, tzv. inteligencije koja je potpuno izgubila i nadu i viziju čak i vjeru da je sve to ovdje još ipak moguće! A moguće jest, no moramo svi zasukati rukave

Vjerojatno nema nijednoga ozbiljnijega razgovora koji se u zadnje vrijeme vodi o budućnosti Hrvatske u 21. stoljeću, a da se pri tom kao glavne pokretačke snage društva ne apostrofiraju znanost i obrazovanje kao one poluge na kojima bi trebala počivati svaka razvojna vizija moderne Hrvatske. Jedan od onih hrvatskih uglednika iz svijeta znanosti koji tome posvećuje osobitu brigu jest i **dr. Davor Pavuna**, fizičar svjetskoga glasa koji živi i radi u Švicarskoj. Dr. Pavuna osnovnu je školu završio u Osijeku, a u Zagrebu V. gimnaziju. Diplomirao eksperimentalnu fiziku na PMF-u godine 1977. Doktorirao je u Velikoj Britaniji godine 1982., a od 1986. radi u Institutu za tehnologiju u Lausannei.

Objavio je više od 150 znanstvenih radova u vodećim svjetskim znanstvenim časopisima te udžbenik o supravodljivosti. Uredio je 20-ak stručnih knjiga, održao je stotinjak predavanja po elitnim svjetskim sveučilištima od Cambridgea i Harvarda, do Sydneya i Tokija, a redovito predsjedava

mi imamo, usudio bih se reći, gotovo natprosječan talenat s obzirom na malu biološku i genetsku bazu nacije (jer mi smo jedan promil planeta Zemlje po broju stanovnika: oko 6 milijuna); slično kao u skijaškom sportu: obitelj Kostelić ne bi trebala imati uspjeha u skijanju ako bismo gledali uobičajene parametre relevantne u skijanju, jer, na kraju, mi nismo Švicarska. A svejedno Kostelići su uspjeli.

Ono što jako nedostaje jest, naprosto, poticajni okoliš u domovini, ozračje u kojemu su ljudi pozitivno i kreativno stimulirani. Naprosto, boljševički je sustav u pola stoljeća gotovo uništio (pogotovo u balkan-verziji socijal-uravnolovke) poštovanje kreativnosti, znanja i znalaca. U našoj naciji, na žalost, previše prevladava mentalitet "uhljebi se preko najbliže i najveće krave-muzare", a to je najčešće jedna od glavnih partija (uočite da ih zasad još ne nazivam strankama) ili kvazimedijerna u proširenoj petrokemiji ili preradivačkoj industriji koja dominira i tako stvara podanički mentalitet. Tomu dodajte kratko-

a znamo i štošta izvan uže stručnosti. Ja sam fizičar, ali svejedno govorim 5 jezika i sviram u jazz bandu, te sam kadar uredno diskutirati s većinom naših društvenih intelektualaca o kulturi i poznajem našu povijest često bolje nego naši studenti u Zagrebu ... Ukratko, velik broj kvaziteoretičara, kao i društvenjaka znak je neefikasnosti i neproduktivnog društva; rastuća pozitivna ekonomija izravno korelira s brojem znanstvenika i kreativnih inženjera u sustavu, a ne s brojem društvenjaka koji se brinu o ulozi radničke klase u samoupravljanju - štoviše, upravo te (jake, ali i perfidno skrivene u društvenome tkivu) sile održavaju ovakvo stanje koje koči naciju da probudi kreativnost i poduzetništvo! Jer kreativnost znači IZLAZ iz kolonijalnog stanja nacije - koje se ovdje sustavno održava (i zato ljudi poput mene žive IZVAN zemlje). Neki društvenjaci to sve vrlo dobro znaju! Srećom, ima i mnogo pozitivnih društvenjaka u najplemenitijem smislu te riječi.

Što očekujete od skorajšnjega Prvoga kongresa hrvatskih znanstvenika iz domovine i inozemstva?

- Nemojmo očekivati čuda preko noći, pa ni od ovog kongresa. Dobro je da se napokon susretnemo i objavimo ZAJEDNIŠTVO te najavimo orijentaciju na MLADE, kao i sve ovo što rekoh prije. Stvorit ćemo i bazu podataka, postupno se bitno bolje povezati...

Reforma obrazovanja

Osobnost i karakter, a ne statično "tobožznanje"

Jedna od pretpostavki da bi hrvatska znanost i znanje bili konkurentni u svijetu jest i odgovarajući obrazovni sustav. Je li postojeći hrvatski obrazovni sustav, od osnovne škole do sveučilišta, dorastao tomu i što u njemu treba mijenjati?

- Treba još malo poboljšati školovanje do studija: posebno više pažnje treba posvetiti razvoju osobnosti i karaktera, a manje punjenju glava statičnim "tobožznanjem". Sveučilišta nam nisu dovoljno dobra na svjetskoj ljestvici i Zagreb nije ni među prvih 500 što znači da su tu velika poboljšanja nužna, ali i moguća, no znamo kako se to radi, pa, ako krenemo u ovu gornju pozitivnu viziju i strategiju, moći ćemo i to postupno poboljšati do, recimo, godine 2020.

Vjera i znanost

Sva priroda svjedoči o Bogu

Deklarirani ste vjernik. Može se čuti, pa i među znanstvenicima, da je nemoguće pomiriti vjeru i znanost. Kako Vi to uspijevate?

- Pa to je čak vrlo prirodno. Meni i priroda i sam svemir djeluju više kao jedna intrinzično-inteligentna tvorevina, dakle, više kao jedna umna tvorevina, a ne "mašina" ... Ako ozbiljno studirate svu fiziku, ne možete vidjeti čuda prirode a da ne shvatite da je dragi Bog iza svega ovoga. A kad ga i osobno upoznate, pa mu se redovno molite onda imate najvećeg Prijatelja koji vas čini stvarno slobodnim, čak i kad ste malen, slab, grješan kao što smi svi mi ljudi, pa i ja ... nakon toga se smirite i s veseljem činite male stvari s Velikom Ljubavlju...

va Svjetskim kongresom nanoinženjeringa i novih oksidnih tehnologija. Predsjedavao je i na 20-ak svjetskih konferencija i ljetnih škola o fizici. Savjetnik je nekoliko korporacija u Engleskoj, Njemačkoj, Francuskoj, Japanu, SAD-u i Koreji, a i vanjski je suradnik Instituta za fiziku u Zagrebu. Živi u švicarskim Alpama, oženjen je Francuskinjom s kojom ima dvoje djece.

Balkanski mentalitet i "krave muzare"

Kao znanstvenik svjetskoga glasa, koji već više od četvrt stoljeća živi i radi izvan Hrvatske, zasigurno, imate uvida u to gdje se, s obzirom na znanost u svijetu, danas nalaze hrvatska znanost i hrvatski znanstvenici?

- Da, imam prilično dobar uvid jer sam već godinama u kontaktu s mnogim našim znanstvenicima i tehnologizima po svijetu, i to posvuda. Pojednostavnjeno,

sezonski, još vrlo improvizirani turizam, pa vam je odmah jasno da nacija baš i nije preatraktivna znanstveno ili tehnološki - pogotovo kad znate da je 99 posto hrvatske znanosti u samom Zagrebu.

"Odljev mozgova" i kako ih vratiti?

Hrvatska je stalno suočena s "odljevom mozgova". Kako mlade znanstvenike zadržati u Hrvatskoj i kako hrvatske znanstvenike iz svijeta vratiti kući, ako je to uopće moguće?

- Mladi trebaju ći van na specijalizaciju, to je odlično za njihovo usavršavanje, na kraju, to je uobičajena praksa po svijetu, a možemo i vraćat ćemo ih onog dana kad stvarno promijenimo stav nacije prema dokazanoj stručnosti. Zato naglašavam ulogu HTV-a jer samo kad stručnjaci imaju mogućnost mladima redovno na TV-u pokazati kako se i zašto cijeni znanje i

znalci (a mi to znamo posvjedočiti), moći ćemo očekivati pomake u svijesti nacije. Međutim, dok većina naroda sanja o "kvaziekonomiji" po sistemu: kupi nešto pa prepodaj za sitni profit da preživiš... nemojmo očekivati da će se mladi rado vraćati. Niti je to sustavno moguće, osim poneke iznimke. Ali sve će to biti moguće onog dana kad napokon promijenimo stav nacije prema znanju i tzv. prirodno-znanstveno-tehnološkim stručnjacima.

Hrvatska je čista zemlja i, ako takva ostane, s vremenom ćemo postaviti našu mrežu instituta i dobrih sveučilišta te povezati i našu stručnost po svijetu i ambiciozna financiranja po pozitivnim kriterijima međunarodne zajednice (Zapada) tako da se usudim reći da će već oko godine 2015. Hrvatska u nekim segmentima biti čak vrlo atraktivna mladima. Ali, najprije moramo promijeniti mentalitet i stav barem naših akademskih građana, tzv. inteligencije koja je potpuno izgubila i nadu i viziju čak i vjeru da je sve to ovdje još ipak moguće! A moguće jest, no moramo svi zasukati rukave, a odgovorni na HTV-u nam moraju nam otvoriti vrata, i to uvijek. U suprotnom, urednici na HTV-u ostaju sukrivci za duhovno i stručno siromaštvo nacije.

Hrvatski san

Koju bi ulogu trebala imati znanost u vizijama i projekcijama budućega razvoja Hrvatske?

- Ukratko, naši stručnjaci po svijetu sad bi željeli pomoći da se stav prema znanju i stručnosti promijeni u naciji te da postupno stvorimo i jače znanstveno središte u Splitu, pa i drugdje (dakle, smanjivanje uloge Zagreba). No opet, važno je da postupno uz pomoć glavnog medija HTV-a jasno pokažemo naciji da su kultura i civilizacija znanja i stvaralaštva pozitivne i da mogu biti i financijski vrlo profitne kad se strategija vodi onako kako to čine Izrael, Švicarska, Irsko, Finska, Koreja... U takvom bi okolišu hrvatski znanstvenici i tehnolozi, premda bi bili brojem u manjini (ukupno manje od 1 posto nacije) mogli svojim nedvojbeneim udruženim talentima stvarati Hrvatsku znanja koja bi brže i efikasnije pretvarala kreativnost u nacionalni (i osobni) dohodak i boljitak za sve. Jednom riječju, postoje odlični potencijali, ali je okoliš još debelo "tranzicijski" i još treba pola generacije da se to postavi na prave temelje (ali na tome aktivno radimo). Nakon toga možete čak očekivati i prva 2-3 milijardera (!)

Hrvata koji su to bogatstvo ostvarili npr. u informatički ili biotehnologiji i ekotehnologiji te mnoštvo start-up tvrtki u okolini Splita, u Istri ... Naglašavam, to jest moguće i te potencijale mi imamo; nedostajala nam je strategija i infrastruktura, a nadasve dobra volja polit-sila te zasad još uvijek čak i razumijevanje većine nacionalnog bića; ali to će se nužno na skali pola generacije promijeniti, te će se ovaj san postupno ostvariti.

Niste jedini koji tvrde da je glavni hrvatski resurs - znanje. Koje pretpostavke pak treba najprije stvoriti da bi znanje doista postalo glavni pokretač razvoja.

- HTV, HTV, HTV. Naime, preduboka je hipnoza socijal-boljševizmom da bismo mogli čekati tzv. prirodni proces tranzicije da se nove generacije spremne za budućnost koja je TU već sada. Ako ovako nastavimo i ako nam HTV ne pomogne, tada će se onaj prije spomenuti san ostvariti tek oko 2025.-2035. ... dakle, dehipnotizacija nacije iz stanja "ma, snadi se" u duhovno stanje "znanje je blagostanje" najvažniji je preduvjet, a da bismo dobili kritičnu masu znalaca, treba nam HTV. Obrazovni sustav i tiskovine te "osmoza" naših osobnih komunikacija ne može ubrzati taj proces koji traje 1-2 generacije. Zato kažem: HTV, HTV, HTV - koji nam omogućuje da redovito MI znanstvenici i uspješni inženjeri i tehnolozi i poduzetnici svjedočimo viziju i kulturu civilizacije znanja i znalaca 21. stoljeća. TO bi brzo pokrenulo naciju. A znam da je nacija skoro spremna jer su čak i poznati naši nogometaši čuli za mene! To je dobar znak: kad čak i nogometaši čuju za fizičare, onda ima nade za ovu našu naciju!

Imamo previše društvenjaka

Jednom ste izjavili da bi "središta mjerodavnosti i odlučivanja trebalo pomaknuti u znanstveno-inženjerskom smjeru i svjesno i ciljano smanjiti i broj i utjecaj tzv. društvenih intelektualaca". Možete li nam to malo pobliže objasniti? Ne čini li Vam se da bi to moglo unijeti nove podjele u hrvatsko društvo?

- Ne. Društvenjaci su potrebni, i među njima ima briljantih osoba, no realno ih je previše. Kao što imamo i previše teoretičara. Realno, fizika je uspješna eksperimentalna znanost i tehnologije fizike i kemije i biologije u 20. stoljeću su procvale. A mi prirodni znanstvenici znamo što i kako radimo i zato smo kredibilni,

Neke ćemo akcije dogovoriti za iduću godinu, a neke ćemo postaviti na malo dulje pruge. Pokušat ćemo isprovocirati HTV i političare da shvate kako je važno mijenjanje mentalnoga sklopa nacije.

Svakako ćemo se dogovoriti kako se sustavno infiltrirati u svjetske centre moći jer mi moramo imati svoje ljude svuda na planetu gdje se nešto odlučuje (o nama): dakle, pojednostavnjeno i općenito - kopirat ćemo Izraelce, ali zadržavajući naše, hrvatske specifičnosti ... I znajte da moji prijatelji i ja imamo strategiju i nametnut ćemo je bez obzira na detalje političke dinamike nacije u idućim godinama: naprosto nam je već dosta ovakve nacije koju gorespomenute sile drže u kolonijalnom stanju svijesti... To je također jedan specijalni rat, no i mi imamo svoje strategije i briljantne osobe i da tu budemo uspješni ... no to je mudrima dovoljno, pa ne bih više o tome, bar ne zasad.

Hrvatska u žrvnju globalizacije

Što bi Hrvatska trebala (u)činiti i kako se ponašati da je ne samelje žrvanj globalizacije? I može li Hrvatska kao mala zemlja u tom kontekstu uopće sačuvati svoju samobitnost i nacionalni identitet. Jeste li u tom pogledu optimist ili pesimist?

- Optimist sam. Na ekonomskom planu, pa dovoljno je 2-3 milijardera i dvije velike kompanije da imate veću privredu nego sva sadašnja Hrvatska. Dapače, nitko ne zabranjuje da i mi kreiramo nove sklopove u Zagrebu, a proizvodimo ih u Kini te ih prodajemo profitabilno svima. Sve je to moguće čak i s malo organiziranih znalaca. A veliko siromaštvo mora sanirati Crkva (pa katolička smo zemlja), te socijalu globalno vlada (jer smo ipak zemlja europske socijalne svijesti i tradicije, dakle, više socijalne nego u SAD-u).

Inače, tzv. masonska financ-profitabilna globalizacija koja iskorištava male i slabe ionako će uskoro propasti jer je to sustav koji ne može podulje opstati na ovom planetu (uspud, nacije posvuda ne slabe, nego čak jačaju!) ... te će kad-tad doći do jedne nove harmonije u kojoj ćemo i mi imati naše zasluženo mjesto. Hrvatska ima posebnu ulogu na ovom planetu...

Uspud, nitko ne može uništiti hrvatsku naciju i Crkvu jer je ona Kristova, pa će preživjeti još poneko tisućljeće ... uostalom, najveće čudo jest kako smo još uopće ovdje - sa svojom državom!

Razgovarao Ivan RODIĆ